

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA SESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok ... 4 koruny — hal.
 Na pol roka ... 2 " — "
 Na štvrt roka ... 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Čo sa robí v Nitriansku?

Známe je ct. čitateľom našim, že pri ablegátskych voľbách najkrajšie zdržali sa ľudáci nitrianskej stolice. Ako čo by prísahu boli zložili pod čestnou zástavou našou, že čo jak besno budú zúriť a dobýjať na nich nehanebliví liberálni korteši, oni ľudovej strane zostanú predsa verní. Boh ich posilnil v predsavzatí, a oni takú slávu získali, od ktorej ozývala sa celá krajina.

Víťazstvo ľudovej strany spôsobilo porážku Bánffyho žoldnierov, ktorí u nás upelešili sa a svobodne prevádzali tie najväčšie krivdy a nezákonnosti. Nie div, že Nitriansko do tak zlého chýru prišlo, ako dakedy Bakoňské Hory, kde raubieri napádali cestujúcich. Statočný človek ani počuť nechcel o Nitranovi, lebo myslel, že z nás nič dobrého nevyzerá. Tak teda víťazstvo ľudákov ako-tak očistilo stolicu od špiny, a hoc sme aj celkom nevyviazli z bahna, máme nádej, že časom predsa len vyčistíme hnojom preplnenú

Dr. Lavrent Schlauch, nebohý biskup varadinský.

maštal a prevedieme, aby aj u nás spravdливость a právo panovalo, a aby aj svedolní panáci, ktorí posial nám len frčky hádzali, ctili si a prisne zadržali zákony ústavné.

Že veľká porážka sa liberálov, aj K. Szélla ministerprásidenta, nemilo dotkla, dá sa súdiť z toho, že bývalý nadžupan V. Thúróczy zařakovat musel, a miesto jeho zastúpil človek, ktorý bárs nie je po vóli tým šovinistickým a tuhým liberáлом, ale posial spravdливým sa ukázal, a silou-mocou usiluje sa pokoj ustáliť. Mnoho sa tmolí po stolici svojej; a ľud — dozaista na rozkaz vrchnosti — všade úctive a hlučne ho víta. S tým je Kramolín nadžupan veľmi spokojný, a podlizáči jeho za zisk to vyhlásili, ako keby on bol «opozíciu» zkontil.

Nie je tak šťastlivý Markhót, podžupan. Banffyáni, ktorých je tu ešte vždy mnoho, a ktorí hoc pretvarujú sa, že súhlasia so Széllom a nadžupanom, uzavreli alianciu, že všemožné prekonajú, aby nadvládu znovu do rúk dostali. Nespia, ale pracujú a kliesnia cestu k podlému cieľu svojmu. Ponevác nepodarilo sa im previesť, aby hlavný- a podžupan z ich privržencov zostal, oborili sa na Markhóta, aby ho zničili. Asi pred troma mesiaci založili — na akcie — denník pod menom «Nyitramegyei Ellenör», ktorý skoro v každom čísle napáda podžupána. Vykrikol mu, že nie úradu, ale z úradu žije. Že ani trochu schopnosti nemá k tomu, aby stolicu riadiť vedel. Že tomu hoc ktorý pisárik lepšie sa rozumie ako on. Že prenasleduje stoličných úradníkov, a že ich nemilosrdne pokutuje. Že sa priateli s ľudákmi a s pánslávmi. Jeho vinou je, že liberáli tak veľké porážky trpeli. Že ho ľudáci vyvolili oproti jejích kandidáta Št. Crausa, a teraz s tým sa vďačí ľudákom, že im všetko po vóli robí, a liberálov prenasleduje. Ba ešte aj s tým ho obviňujú, že v Priedzi, hoc jeho vlastný brat vystúpil s liberálnym programom, predsa vyjednal sa s ľudákmi, a nahovoril brata, aby odstúpil, a tak dopomôhol dr. A. Ernsta k tomu, že jednohlasne bol vyvolený. No, kto túto posledniu lož uverí, musí byť ukrutný hlupák. Ale aj tomu chýba dakoľko koliesok, kto túto somárčinu vymyslel. Úbohý podžupan pre tieto úražky duelliroval sa s redaktorom «Ny. E.», ale pokoja nemá. Jeho kamaráti mu flajster chceli prilepiť na ranu, ktorú v súboji dostal.

Nedávno šestoria pod prisahou, teda v najväčšej tajnosti usniesli sa na tom, že na istý deň svolajú stoličných hlaváčov, pojdú k podžupanovi na poklonu, a vyslovia mu oddanosť a dôveru, potom však sadnú k oldomášu a oslavovať ho budú. Hneď rozposlali 11 pozvánok k hlavným slúžnovcom, pod zárukou statočného slova, že o tom ani len nemrknú. A tu ho máš! Sotva sa rozišli, našiel sa zradca, ktorý tajomstvo vytrúbil, tak, že «Ny. E.» ešte ten deň dal zvesť o tom, k čomu sa Markhotisti chystajú. Bolo hnevu, kriku, ňuchania: kto bol, — ale ver' ten sa posial skrýva. No, vzdor tomu, bankett aj poklona zadržaná bola, ale preto podžupána aj na ďalej domrzajú a vysmieľajú.

Nám sa to veľmi páci, že liberáli, ktorí len nedávno v tak veľkom priateľstve boli, chlpčia sa a grobiánia si. Najmä to sa nám ľubi, že podžupanovi dohovárajú, že on priviedol ľudákov k toľkým víťazstvám. Nuž nech sa len vadia páni liberáli. Neškodilo by, keby sa poriadne pobili, aj tak ích je výše paroma.

No, nie je to tak u nás, ako posial bolo. Liberáлом počína byť teplo, lebo ľudová strana dobrý bič je na nich. Tak je to aj na stoličnom dome. Posial oni aj tam boli páni. Robili čo chceli, ale ako povstala «spojená opozícia» pod vedením grófa Ladislava Hunyadyho, mädivé dni liberálov pominúly. Nie viac notárkovia a pisárici diktujú stolici, ale smelí, odvážliví a za utlačený a prenasledovaný ľud zaujatí mužovia kúria pod nos liberálnym veľikášom nepriam fajnového doháňa dým. Tak by to všade malo byť. Spojiť sily, a dať sa vzmužile a silou-mocou do toho hnusného liberálneho draka, ktorý nákazlivý oheň sype zo seba a plieni nemilosrdne národ a vlasť. Hore sa ľudáci do práce! Nespite! Lahostajnosť, oddanie sa osudu a skromnosť predíži biedu a otroctvo. Kto je statočný muž, sem sa za nami!

Nitran.

Púť na kalváriu v Halíči v (Pol'skej.)

Tak zvaná kalvária Zebridovská v Halíči pri Krakove bude sláviť bežného roku 1902 od 1-ho až do 31-ho augusta 300-ročnú pamiatku svojho založenia.

Kalvária táto bola založená dňa 2-ho augusta roku 1602. Mikulášom Zebridovským a generálom Krakovským.

Po celý čas toho jubilea a celý mesiac august, budú sa konat' sv. missie na dvoch miestach. Asice: jedni sa budú konat' v kláštore a druhé v hrobe Matky Božej na

Jozefata doline. Prvé sv. missie započnú sa: 1-ho augusta, druhé 8-ho augusta a tretie 23-ho augusta. Jubileum sa skončí 31-ho augusta.

Kláštor kalvársky dostal od pápeža Leva XIII. veľké privilegium, ktorý je na Baziliku povýšený. — Na ten čas bude sa po všetkých železničných drahách platiť len polovičný plat cez celý mesiac august.

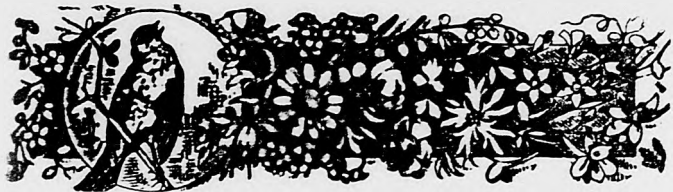
Čo sa týka processie z Čačanského okresu (stolice trenčianskej) pôjdeme len tak, ako aj obyčajno každoročne chodievame na 8-ho augusta. Po obede sa pohne veľká processia s Čačanského kostola so sprievodom veľk. prepošta Čačanského, ktorí nás odprevadí až k mostu s požehnaním.

Ako starší pútníci od Trnavy, z Prešporka a Peštubudina už dobre vedia, že my peší prídeme na kalváriu len 11-ho augusta večer.

Kto by teda išiel, nech si má to na zreteľi vždy, že by aj po železnici bol už na 12-ho augusta ráno v Kalvárii. Kto ale by chcel s nami peší putovať, ten nech zosadne v Čaci na 8-ho augusta.

Značím sa so srdečným a rodáckym pozdravom váš
brat

A. Červjenka,
učiteľ a riaditeľ pútu.

POLITICKÉ CHÝRY.

Pravota P. Kolomana Bresztyenského.

(Dokončenie.)

Keď súd všetkých svedkov vypočul, nasledovaly reči oboch pravotárov. Kráľ. pravotár Chudovszky, akožto úradný zástupca obžaloby začal si to proti Bresztyenskému veľmi ostr. Kto ešte nikdy nepočul takú reč kráľ. fiscusa, každého takého prekvapíť musí na prvý raz smelosť, s akou títo páni držia mravné kázne nielen obžalovanému, ale dosť často aj pánom sudcom samým.

V reči svojej spomenul, že politickí buričia nezvykli vyberať si prostriedky, len aby dobyli sa cieľa a tak stáva sa, že často prestupujú zákony. V tomto páde tiež prestúpil Koloman Bresztyenszky, známy to burič, zákon trestný znejúci proti búreniu. Z výpovedi hodnoverných svedkov, čestných to občanov dostatočne dokázaný je hriech, ktorý vyvoláva so strany súdobníctva prísne potrestanie. Takými výpovedami poprevracia sa vzájomná láska a pokojné nažívanie občanov rozdielného vierovyznania. Je aj to pozoruhodné, že tento prepíaty človek nešťítal sa spomínať v kortešskej reči svojej ešte aj to, ako lámali na vysokej škole znaky kríža, akoby v Uhorsku nejakí pohanskí tyrani ničili ohňom a mečom vieru kresťanskú a prenasledovali vyznávačov jej. Opätovne

žiada sudcov, by vyriekli vinníka za hniešného a posúdili ho.

Potom vstal obhájca pána Bresztyenského pán Ludevít Mérey.

Mérey je síce nie ľudák, ale ani liberál je nie a ako politik je rozhodne proti cirkevnopolitickým zákonom. Ako pravotár požíva veľkú česť nielen pre svoju nezvyčajnú schopnosť odbornú ale aj pre tú zriedkavú spravodlivosť, že nehľadá zdierať stránky svoje a nechytá sa takých pravot, ktoré vyhraf nemožno.

Reč obrannú povedal skutočne výbornú. Proti dôvodom kráľ. fiscusa uvádzal dôvody svoje. Hovoril, že tá hodnovernosť protivných svedkov na žiaden pád je nie tak bezhraničná, ako to kráľ. fiscus tvrdí. — Najdojímavejšie bolo počuť pána Mérey-a, svetského to pána, ako sa rozohnil, keď spomenul tiež to lámanie sv. krížov na vysokých školách. Je to vraj dosť smutno, ba potupa, že sa také zločiny ešte vymlúvajú a v celej krajine nieto človeka, nieto úradu, ktorý by bol obránil kresťanstvo uhorské proti tým opovážlivcom. Načo vytýkať Bresztyenskému, že nemlčal o veci tej, nad ktorou sa každý počestný kresťanský občan vlasti tejto zhrozil a temer až po zúfanie zarimúť musel!

Súdnou sieňou opanovalo pri reči tejto pána Mérey-a hrobové ticho. Každý cítil dôjem velikej pravdy povedanej, ba tak sa zdalo, že ešte aj v očiach sudcu zažiarila sa slza.

Vypočujúc obe tieto reči, páni sudcovia vzdialili sa k porade, po ktorej vyhlásili výrok posúdenia p. Kolomana Bresztyenského, ktorý výrok et. čitatelia z predošlého znajú už čísla.

† Kardinál Ledochowsky.

Jeden z tých najneohrozenejších biskupov-mučeníkov nemeckých zomrel v Ríme dňa 22-ho t. m. Miecislav Ledochowsky, rodom Poliak, bol arcibiskupom v tých povestných poznanských Gñaznianoch, keď začal Bismarck, bývalý kancelár pruský prenasledovať nemeckých katolíckych poddaných a spolu ponemčiť katolíckych Poliakov, Ledochowsky zprvu chcel zamedziť poľsko-národné pohyby kňazstva svojho; chcel, aby sa kňazi vôbec nemiešali do politiky. Keď ale presvedčil sa, že čím viacej ustupuje on, tým hroznejšie pokračuje Bismarck v potlačovaní reči poľskej a natískaní štátnej nemčiny do škôl poľských a chrámov, vtedy už potom začal verejný a to veľmi krutý boj viesť proti Bismarckovi za vieru katolícku a za svojich utlačovaných rodákov poľských. Bismarck pokutoval ho jedno za druhým peňažitými pokutami; a keď Ledochowsky nepoddával sa, vtedy r. 1874 dal ho žandármi lapíť a uväznil ho. Dva roky mučili ho v žalári v Ostrove.

Potom šiel do Austrie ale i tam nedal mu pokoja Bismarck, tak že konečne utiahnul sa do Ríma, kde mal potom veľký vplyv na pomery nemeckých katolíkov. Najprv bol pápežským sekretárom a r. 1882. stal sa hlavným prefektom Propagandy. Že katolíci v Nemecku sú tak mocne zorganizovaní a že nemeckí Poliaci navzdor všetkým násilnostiam ponemčít sa nedajú: v tom má nebohý kardinál Ledochowský tie najväčšie zásluhy.

Koronácia v Anglicku.

Známe je, že anglického kráľa nemohli korunovať na určený čas, ač bolo už všetko ku veľkej slávnosti pripravené. Nevyzpytateľná prozretelnosť božia dopustila na kráľa ťažkú chorobu a tak tie radostné parády korunovacie musely vystat. Keď lekári vyhlásili, že kráľovi je už lepšie a je nie viacej v nebezpečenstve smrteľnom, vtedy korunáciu kráľa Edvarda úradne ustálili na deň 9. augusta. Z Londýna teraz oznamujú, že dľa chýru pochádzajúceho od takých ľudí, ktorí majú prístup do kráľovského dvoru, korunáciu nebudú môcť previesť, lebo dľa mienky lekárov kráľ Edvard nebude vstave podrobiť sa žiadnym obradom, čo by tieto i jak jednoduché a krátke boly. Že termín korunácie predsa ustálili a uverejnili, stalo sa to len preto, aby chorého kráľa uspokojili. — Kráľ chcel zakončiť vojnu transvalckú so svojou korunáciou a nešlo to. «Človek mieni, Pán Boh mení.» Ani korunácia a tuším ani vojna zakončená. Volaktoré zprávy totiž udávajú, že v Transvaale je zase trochu nepokoja a že zvláštne ženy nechcú uznať pánstvo Angličanov.

Prenasledovanie reholníctva vo Francii.

Katolícke Francúzko požeňnané je s frajmaurerskou vládou. Frajmaureri vôbec panujú dnes vo Francúzsku nad všetkým a k udržaniu moci svojej, použijú všetkých prostriedkov. Zvlášte pri voľbách zachádzajú s voličmi s toľko klamom ako sa to za času Bánffyho aj u nás robievalo a zväčša ešte vždy tak robí sa bánffyhusárom chce.

Tito teda francúzski slobodno-murári vyniesli boli nie tak dávno zákon proti reholám. V smysle toho zákona kláštory a školy kláštorske sa zatvárajú, mnísi a mníšky sa vyhánajú a majetky kláštorske berú páni frajmaureri «pre vlasť» vlastne ale pre seba a pre svojich pajtášov a otrockých podriadených.

Keď ale teraz sto a stotisíce detí katolíckych ostáva bez poriadneho vyučovania a vláde nestačí nahradiť toľké zatvorené školy povyháňaných reholníkov, to spôsobí v celom Francúzsku veľkú nespokojnosť. Konečne aj

duchovenstvo na čele s arcipastiermi začína vystupovať do boja proti antikatólickým zákonom. Ponevác im samé pobožnosti nepomáhaly, zariadujú s ľudom verejné shromaždenia a organizujú sa, aby ustrojili mocnú tlač na obranu viery katolíckej a veriacich svojich. Sú teda už na dobrej ceste, ale aj protiva frajmaurerov stavia sa im na spor kamdiel urputnejšie.

Vyjednávanie s Rakúskom

V poradách vyjednávaní pokračujú vlády uhorská a rakúska. Sekretári a radcovia ministrov našich finančného a obchodného zašli do Viedne a tu so svojimi rakúskymi súdruhami radia sa a pretriasajú jednotlivé otázky toho vyrovnania.

Ťažkosť pôsobila tá podmienka, ktorú má Austro-Uhorsko s Talianskom dotyčne dovážania k nám vína talianskeho. Talianske vína sú síce nie zlé, ale chyba je pri nich to, že dľa obchodnej smluvy našej s Talianskom môžu Taliani predávať a liferovať nám vína svoje bez všetkého mýta. A ponevác v Taliansku dorobí sa veľa vína, teda ho dávajú nám lacno, a tak naše domorodé vína nevedia si dorábatelia naši odpredať pre mocný dovoz tých lacných vín talianskych. K tomu ešte i to prichodí, že kadeakí Engelovci a iní židovskí vínokupci pod zámienuku talianskych vín začali predávať na státisíce hektolitrov fabrikovaného vína, vlastne otravy.

Ani rakúska, ani uhorská vláda je nie spokojná s tou podmienkou smluvy ohľadom na bezcolné dovážanie talianskeho vína. Ale nenašlo ešte spôsob, ako sa dorozumeť s Talianskom, preto odročili túto otázku na jaseň. Pravdepodobne ale je, že tá podmienka ostane len tak ako bola, iba snád doloží sa ešte k nej, že víno z talianska len po istý počet bude sa môcť drážať bez colne.

Prosba.

Prestavanie a zariadanie dvoch škôl v sídelnom dome školských bratov pôsobí najväčšiu a najťažšiu starosť mojich chudobných veriacich. Dobre vediac, s jak veľkou radosťou prijali čitatelia veľactného katolíckeho obecnstva tú zvesť, že sídelné miesto uhorských školských bratov sem bolo osadané, z ktorého pre katolícke školy našej drahej vlasti statní učitelia budú rozposielaní toto povedomie dá mne úfať, že veľactené katolícke obecnstvo v uskutočnení tohto plánu, menovite v prestavaniu a zariadení tých hore pomenovaných škôl svojimi láskavými milodarmi bude mňa napomáhať. Preto naihlbšou úctou spojenou prosbou obraciam sa na veľactené katolícke obecnstvo čitateľov, aby boli tak láskaví svojimi milodarmi prispeť k prevedeniu tohto šľachetného cieľu. Aj tú najmenšiu obeť s povďačnosťou prijímam. Prijatie milodarov v novinách budem kvitovať. Milodary prosím zasielať na meno nižepodpísaného. *Ján Boll, farár.*

Soznam milodarov na kostol P. Marie na H. Levoškej.

Zo Zsebfalu: Ján Germuska, Ondrej Germuska, Juraj Germuska, Štefan Frits po 2 koruny, Juraj Zlatohlavý 1 korunu, Ondrej Miskó 40 halierov, Anna Szakala, Anna Árvay, Mária Hudacsek, Mária Kipikasa, Žofia Kipikasa, Ján Kipikasa, Galajdová po 20 halierov.

Marianská slávnosť na Hore Levočskej.

Spanilú tvár Matky Levočskej vidieť a na jej slávnosti prítomným byť, je vrúcna žiadosť mnohých tisícov blízkych a ďaleko vzdialených verných jej ctiteľov. Preto aj ja za šťastného sa pokladám, že som sa tej radosti účastným stať mohol. S radosťou beriem pero do ruky, aby som sa tu P. Bohu mojmu a slávnej Matke tejto vrúcne poďakoval.

Na darmo sa minulého roku istý liberálny pán vyslovil, že slávnosť levočskú duchovná a svetská vrchnosť zakáže, a že istý, za túto slávnosť a za ľudovú stranu zaujatý muž má byť zapretý. Jeho úsudok je veľmi opovrhľavý, na ktorý my veru nedáme nič. My máme pred sebou krásny príklad našich nábožných predkov, ktorí levočskú Matku Božskú tak úctili a milovali, že keď im v istých smutných časoch na Hore Levočskú putovať prez mesto Levoču pod pokutou 12 zlatých zakázané, putovali k nej bočnými cestami, vrchami a lesami, a tam potajomky konávali svoje pobožnosti a za 126 rokov chránili od úpadu svätý jej príbytok. Jejich krásny a vznešený príklad chceme nasledovať, lebo aj my sme dieťky tejto dobrej Matky a pomoci; je i najvyšš potrební. S túžobnosťou očakávame tento čas, radi zanecháme svoje bárs jak pilné práce, a radostne kráčame cestu k tejto svätej Hore, kde stojí svätý jej trón, tento drahý poklad zeme spišskej.

Aj z tej príčiny je nám to putovanie tak milé, že sa ono koná v ten deň, ktorý nám pripomína: jako premilá naša Maria, čo útla panenka s túžobnosťou vybrala sa na Hory Júdske, k ďaleko vzdialenej pribudzej svojej, aby jej radostnú novinu vtelenia Syna Božieho oznámila. Bola to cesta znamenitá a radostná, jakú predtým nikto nekonal, ani viac nikdy konať nebude. Spreádzal ju tu, čo svoju najmilejšiu Matku, najmilejší jej Syn, Ježiš Kristus, ktorý, čo vtelený Boh, konal vtedy svoju prvú púť, na ktorej on ako veľký kráľ tak mnoho kráľovských darov rozdal, a Matku svoju tak zvelebil, že toto jej putovanie, po celom svete, dokuď len on stáť bude, bude pripomínané a zveľbované po domoch, na cestách a v chrámoch; pri službách Božích, pri modlitbe sv. ruženca a pri každom zdravas Maria. Zaiste plesala radosťou presvätá Matka Božia, keď tie veľké tajomstvá, zázraky a dobrodenia, ktoré skrz ňu domu Zachariašovému udelené boly, videla. Ó, keď by bol niekto z nás tak šťastný, Mariu na tejto jej ceste spreádzal; jak podivné veci by tam bol počul a videl!

Ale uspokojme sa, lebo sa to tak stať nemohlo. Radšej sa tešme a radujme, že sme my niemenej šťastní, jako dom Zachariašov, že tá veľká Kráľovna aj s nami nepohrdala: vyvolila sebe aj z našich hôr jednu, aby po nej nie len raz prešla, ale na nej stále prebývala, a tie dobrodenia, ktoré domu Zachariašovému udelila len raz, nám udeľovala ustavične. Ó prešťastná Hora levočská, ktorá si k tomu vyvolená! Ty nosíš to prekrásne meno «Hora Panny Marie», jaké málo ktorá iná hora na svete.

My keď pred trónom Matky Levočskej stojíme a na

spanilú jej tvár patríme, sme krásou jako omámení. Nazdáva sa nám, že vidíme pred sebou živú Matku Božiu, jejžto prekrásne oči jakoby do nášeho srdca hladely a jej rozpiate ruky jakoby nás všetkých obejmúť a k sebe privinúť chcely. Jej krásne ústa jakoby sa v každom okamžení otvorili, a «velebí duša má Pána» prehovoril maly. Krásne okolie predstavuje nám Hory Júdske, zvláštne keď ideme v prôvode k studienke spievajúcej dojmavú pieseň o Navštívení P. Marie.

Vidíme tu v duchu kráčať Matku Božiu, jako ju všetko stvorenie víta; jako tráva s troma skaly a údolia pred ňou sa skloňujú a vtáčky krásne jej prespievajú, akožto svojej kráľovnej, ktorá jejich Stvoriteľa v živote svojom nesie. Dojmajú nás tu aj slová pesničky Šalamúnovej, ktoré nám v ten deň kňazi čítajú a ktoré jakoby nielen k tomuto sviatku ale zvláštne k slávnosti levočskej sa hodily. Hľa, on prichádza, poskakujúc po horách, preskakujúc pahrbky. Hľa, milý môj mluví ku mne: Vstaň, pospeš priateľkyňo moja, holubico moja, krásna moja a poď. Lebo zima už pominula, prška prestala a prešla. Kvietie ukázalo sa na zemi našej, hlas hrdličky počul v zemi našej. Fík vypustil púčky svoje, a vinice kvetúce vôňu svoju. Vstaň priateľkyňo moja, krásna moja a poď! Nech znie hlas tvoj v ušiach mojich, lebo hlas tvoj je sladký a tvár tvoja spanila! Nenie tedy divu, že sa toto milostivé miesto tak obľúbeným stalo, lebo tá predivná krásna Matka Božskej, a všetky tu z čiastky spomenuté okolnosti sú tým magnetom, ktorý nás tam tiahne.

A okrem toho, čo nás tak velice k tejto slávnosti tiahne, sú tie krásne, srdce prenikajúce kázne, ktorými tu p. kazatelia oslavujú a zveľbujú Matku Božskú, dľa veršov litanií Loretanských. Jako pútnikom Oravským, tak aj nám prišiel v ústrety pri asistencii klerikov sám veľkom. p. opáťfarár levočský, ktorý nás v chráme farskom peknu rečou a pozdravením privítal pred večerom dňa 30. júna. Hneď na to bola prekrásna kázeň o verši «Nádobo poctivá», ktorú kázal dp. Bertalan *Smižár* administrator z Malatinej.

Na druhý deň o tretej po poludní kázal výborný každoročný kazateľ dp. Andrej *Marhevka* o veršoch «Vežo Davidova, Vežo zo slonových kostí a dome zlatý». Na večer o pol siedmej kázal nám dp. Štefan *Hattyár* o hriechu smilstva. To je ten pán, ktorý nám minulý rok kázal tú strašnú kázeň o pianstve. Tento rok nám kázal o hriechu tom, ktorý najviac z pijanstva pochádza a ktorý dôstojnosť ľudskú pod zviera znižuje, Boha strašne obráza a trest Boží na nás priťahuje. Na ráno o 8-jej kázal na Hore Matky Božskej dp. Ján *Dobránsky*, farár zo Širokého o veršu «Archo umlavy».

Posledniu slávnostnú kázeň o veršu «Bráno nebeská» kázal nám dp. Ján *Hattyár*. Tento kazateľ vo svojej kázni, oslavoval Matku Božiu čo bránu, skrz ktorú do neba prísť možno, ukazoval nám prostriedky, ktorými ju máme uctiť, keď chceme nábožne žiť a sväte umrieť. Hovoril nám, že nám minulý rok bol oznámil, že sa už oho roku mal položiť základný kameň nového kostola,

ale pre nedostatok peňazí sa to ešte stať nemohlo. Vyzval nás, k skladaniu milodarov tak, aby nebolo domu, z ktorého by na chrám tento almužná udelená nebola. Aspoň jeden zlatý, lebo ináč tento chrám vystaviť je nemožné. Každý nech obetuje dľa možnosti svojej. Buď Bohu chvála, našli sa ľudia, ktorí aj väčšiu almužnu na chrám tento obetovali. Tak minulé dni istá nábožná žena v Šarišskej stolici, keď zomierala, prosila manžela svojho, aby za jej dušu z jej čiastky obetoval tomuto chrámu 50 zlatých. Jej tiež nábožný manžel, keď tieto slová umierajúcej svojej manželky počul, chcúc aj on jednako s milovanou manželkou svojou v srdci Marie zapísaným byť a jednaký podiel obdržať, hneď aj on obetoval 50 zlatých. Nech táto almužna bude tejto zosnulej manželke výkupnou cenou za jej pozostalé viný; jej manželovi ale zárukou šťastnej hodiny smrti.

Po kázni slúžil slávnu sv. omšu dp. Julius *Deutsch*, farár z Lendaku, a tak sme sa s veľkým žiaľom od Matky našej Levočskej odobrali do domov svojich, k milým domácim našim, ktorým teraz s radosťou vyprávame všetko, čo sme videli a slyšali.

Teraz sa obraciame k Tebe Maria Levočská, Ty nebeská pútnico a Ťa ponížene žiadame, prijmi od nás túto našu púť, a príď aj Ty nás jako Alžbetu navštíviť. Príď nás navštíviť v potrebách našich, v krížu trápeniu a nedostatku. Zvláštne nás príď navštíviť o Maria, keď budeme umierať, ukaž vtedy milostivú tvár svoju nám k potešeniu a nepriateľom našim k zahanbeniu. Ešte Ťa prosíme, o Matko, príď navštíviť aj duše v očistei, duše Tvojich ctiteľov, a Tvojich bývalých pútnikov. Vyveď ich z ich trápenia, a prived' k sebe do neba.

Krásne kázne pri tejto slávnosti kázané, okrem poslednej, budú ct. čitatelia čítať osobne v celosti, jak nám kázané byly; aby aj tí, ktorí pri tejto slávnosti neboli, z tejto velikej hostiny duchovnej okusiť mohli. A aby aj my, ktorí sme íck počuli, a snáď zabudli; sebe ích prečítať a hlbšie do srdca zaštepíť mohli. Aby tiež byly čo dar pre tých ctiteľov Matky Levočskej ktorí by boli radi k nej putovať, ale pre svoje okolnosti to urobiť nemohli. S.

BESEDNICA.

Pieseň.

Jak vyjú lačný kopovy,
by išly von, keď niatra hon,
tak sršíte tiež preprudko vy,
vy túžby moje za blahom.

Jak sráža vlhký vietor dym,
keď k oblakom chce vzletáť on;
tak myseľ moju z vysočín
srážajú túžby za blahom.

A blaho beží predo mnou
jak pred deckom vše dúhy sklon,
ja námahou mrem darobnou,
bo márne túžim za blahom. *Tichomír.*

Výťah kázne

prevelebného pána *Štefana Hattyár*, v Levoči dňa 1-ho júla b. r. prednesenej.

Podáva: *Ján Straka* z Košíc.

«Lúto mi je, že som stvoril človeka». (I. Kn. M.)

Dnes vám, láskavi kresťania, musím smutnú novinu vyprávať: morová rána rozširuje sa všade, u všetkých ľudí každého veku a stavu nivočí i telo i dušu. A čo je to za rana? Doznáte sa zaraz. Láskavi kresťania! I vám, ktorí ste teraz rok, o tejto hodine moju kázeň počúvali, i vám, ktorí ste tak rok tu prítomní neboli, spomenúť za potrebné držím to, že som nás, pútnikov levočských pripodobnil ku nemocným, raneným ľuďom; chrám tento a posvätnú horu P. Marie levočskej prirovnal som špitálu, duchovných ale otcov v spovedniciach k lekárom, ktorí ranovité duše naše liečia, na ne balzam, víno a olej lejú a ích obväzujú. Spomnul som, že takýmto lekárom je i kazateľ, ktorého však úloha je o mnoho ťažšia, lebo tým lekárom v spovedniciach nemocní sami si odhaľujú rany svoje riekajúc: lekáru duchovný, to a to ma bolí — kdežto kazateľovi žiaden z vás nevolá slová tieto, kazateľ sám vybladať musí nemoc poslucháčov svojich. Láskavi kresťania! Viani kázal som z tohoto miesta o tom hriechu, ktorý na našich krajoch hrozne je rozšírený, v ktorom mnohí topia sa; kázal som o opilstve, čili o nemiernom požívaní liehových nápojov. Bola to kázeň o matke, ktorá plodí mnohé dietky.

Dnes počínam o jej dietkach kazať: o hriechoch, ktoré zvláštne opilstvo zapríčiňuje.

Prvý taký hriech, jeden z tých najťažších hriechov, ktoré pochodia z opilstva, je

smilstvo, nečistota.*

Hriech tento páchaný býva proti VI. prikázaniu božiemu: «Nezosmylníš» a proti IX. «Napožiadaš manželky blížneho svojho».

Avšak už teraz poznamenám: nemyslíte si, že hriechu tomuto slúžia len opilci; dopúšťajú sa ho i mnohí triezliví, avšak keď tamtým volám: *beda ím*, týmto volám: *trikrát beda ím*

Láskavi kresťania! Keď ste sa už dozvedeli, o jakéj morovej rane kazať budem, môžbyť, že niektorí z Vás pomyslia si: Nuž ale o takomto špatnom, hnusnom hriechu nám ide kazať tento kazateľ na tomto sv. mieste? Ó! pohovajte len! Slyšte! Sám Boh najsvätejší na

* O hriechu tomto kazateľ zvláštne preto kázal, lebo naši mnohí vystahujú sa do cudzozemska, kde — Bohužiaľ — to prislovie každodenne slyšať: P. Boh zostal v starom kraju. Mnohí v cudzozemsku z našich zapomenú na čistotu srdca, na vernosť manželskú, a oddávajú sa — čo zkusenosť učí — nečistote.

mnohých miestach písma sv. hovorí, mnoho vypráva o tomto hriechu! Sv. Pavel a iní apoštol. v listoch svojích hriech tento šlahajú; sv. otcovia v ňom a oproti nemu celé strany v knihách píšu; ďalej o čom-že sa Iudia veľmi často rozprávajú na poli, na lúkach, v horách, na dvore, v stodole, vo svetliciach, na ulici, v spoločnostiach pri svadbách, na krstinách, ešte i pri kostole, pri muzikách, na pasienkoch? O čom? *O smilstve!* Len kňaz, len kazateľ má mlčať? Nebudem mlčať, lebo živý Boh volá z písma sv. ku mne a všetkým kazateľom: «Clama, ne cesses! clama ne cesses!» T. j. krič, volaj, neprestávaj! Niet toho hriechu, o ktorom kazatelia kázaf by nesmeli, nemali. My sme všetci biedni hriešnici, teda všetkým, o všetkom kázaf majú kazateli. Keďby sme povedali: hriechu toho alebo toho nemáme, sv. Ján by nám zo svojho listu do luhárov nadal. Prednesiem Vám teda dnes:

čo je smilstvo? jaké sú jeho následky?

Viem, čo som podlžen tomuto sv. miestu, viem, že ma slyší P. Ježiš vo Sv. Oltárnej, viem čo som podlžen stavu mojmu i tým, ktorí sú tu nevinní prítomní. Nebudem nejaké tajné veci odkrývať, o tajných hriechoch kázaf! Všetko čo uslyšíte, i sama vaša smutná zkusenosť vás učí o tom.

Smilstvo je hriech a to sice jeden z tých najťažších hriechov. Avšak jakoby slyšal hovoriacich — není to ziaden hriech. Presvedčím fa, že áno, je to ťažký hriech. Opilec na pr. všetko má za hriech, len opilstvo nie; no a či my prisvedčíš, že pravdu povedá? Zaiste nie! Tak isto i mnohý smilník teší sa, že je to, čomu on slúži, nie hriechom; všetko iné má za hriech len smilstvo nie. Kto takto povedá, už možno rukou hodil naň, už je tam!

Nepotrebné je mnoho dokazovať, že je nepravosť táto ťažkým hriechom. V kročme len do jednej svetlice, v ktorej otec dieťa hrozne šlahá, bije, tresce. Nemusíme sa ani dopytovať, ota toho: prečo biješ tak hrozne dieťa svoje? Sami prideme na to, že dieťa hrozne muselo zhrešiť, ota svojho ťažko muselo obraziť. Touto svetlicou je písmo Sv. Otcem spravdivý Boh, dieťatom tým sú tí Iudia, ktorých Boh trestal i v starom i v novom zákone. Prečo ich trestal? Pre hriech! A tie najväčšie tresty stíhaly pokolenie Iudské pre smilstvo! Povieš ešte, že ono není hriechom?

V I. Knihe Mojz. čítame: «Lúto mi je, že som stvoril človeka». Slová tieto sú slová Boha živého. A pre ktorý hriech takto horekuje Boh? Či snád pre pýchu, lakomstvo, závisť, obžerstvo, hnev, lenivosť v službách božích, pre kľiatbu? Nie; pre smilstvo, ktorým za času Noema «všetko telo pokazilo cesty svoje.» (I. Kn. M.) Čítajme len o potope sveta, jak strašná je to udalosť! Predstavme si, keď prival berie stromy, role, lúky, domy, domáce zvieratá; vlny rozvodnenej rieky hučia, dobytok ručí, Iudia lamentujú; o jaký zmätok nastane počas takéhoto privalu? A čo-že je toto ku potope sveta? Nič! Veď pršalo za 40 dní a noci, keď voda i tie najvyšie vrcholce na 15 laktov prevyšovala, keď okrem Noema, jeho manželky, jeho troch synov s nevestami a zvierat po páre, všetci Iudia potopili sa — pre smilstvo! Este i

samá zem inú tvárnosť dostala, ešte i zem premenil Boh hroznou potopou. Môžbyť, že pred potopou sveta; tuná, kde sa toto slávne mesto Levoča so súseďnými vrškami rozprestiera, predtým rozsiahle roviny byly! Spomenme si teda na potopu sveta a zaiste nikdy nepovieme, že hriech ten, o ktorom kázem, není hriechom.

Počuli ste o mrtvom mori v Palestine, že v ňom nič nerastie, nič nežije, nezelenie sa, že predtým na mieste tom byly mestá Sodoma a Gomorra a iné obce, ktoré Boh sirkovým ohňom vypálil — a prečo? Pre smilstvo, ktorému obyvatelia tí oddaní boli. Pomyslime si len na požiar za doby nočnej, keď obyvateľov mesta alebo obce to strašné: «horí, horí», prebúdzza z hlbokého spánku, keď celé mesto, obec a okolie je osvetlené; slyšme ten nárek pohorelcov, predstavme si hrúzu tú; — avšak čo je to pripodobnené k tomu, keď sirkový oheň s neba padal a páliť mestá Sodomu a Gomorrhru i okolie, ktoré i dnes pokrýva mrtvé more nám všetkým na výstrahu, že je smilstvo hrozne ťažký hriech!

Z Iudu izraelského 24000 (dvadsaťštyri tisíc) padlo pre tenže hriech pod mečom za jeden deň. V starom zákone rozkázal Boh ukamenovať tých mládencov a panny, ktorých popadli v zlej veci, v hriechu, o ktorom kázem. Ó, keby dnes museli byť kamenovaní takí mládenci a panny a všeliakého veku a stavu Iudia pre hriech tento, zaiste nemali by sme ani dostatočného kamení, ani dostatočných vozov k dovážaniu jeho! Tak strašne je za našich časov smilstvo zakorenené, tak hrozne pustoší morová rana táto i telo i dušu ľudí. Pohliadnime len čo sa robí pri priadkach v takzvaných kúdelných izbách; tam už není viac kresťanov, ale samí pohania; tam sa oplzle reči rozsypajú, žarty nestydaté robia; tam sa zapáliť musí ešte koľko toľko poctivá tvár panny; tam diabli smilstva obletávajú celý dom, dvor a stavy hospodárky tej, ktorá priadky v dome svojom trpí. Toto iste povedať sa musí aj o mnohých veseliach, svadbách, muzikách, tancoch, nočných túlaniach, o zlých príležitostiach. Ó, strašná morová rana! A ona ešte nemá byť hriechom?!

Ó, láskavi kresťania, bojme sa Boha! Telá naše sú chrámom Ducha Sv. Čoby zaslúžil ten, ktorý by mrtvolu niektorého kresťana vyvliekol na pole a dal by ju roztrhať vtákom a dravým zverom? Tento zločin ani vyslovíť ani opisať by sa nedal. No väčší zločin pácha ten, ktorý dopúšťa sa smilstva, lebo i telo i dušu vydáva pekelným drakom k roztrhaniu.

Povšimnime si i slová sv. Otcov, ktorí o hriechu tomto k výstrahe našej mnoho písali. Sv. Bernárd volá: «Smilník a cudzoložník súdiť bude Boh. Kto pýchou hreší, hreší jako anjeli, kto hreší lakomstvom, hreší jako človek, kto smilstvom, jako zvierat». — Sv. Jarolím píše: «Zo 100 zatracených 99 je v pekle pre smilstvo». — Sv. Rehor: «Jako peklo preplnilo sa anjelmí pre pýchu, tak preplňuje sa Iudmi pre smilstvo». Áno, jako ten najhustejší dážď prší s oblakov na zem, tak iste tisíce a tisíce duší pršia do pekla, do ohňa večného pre smilstvo, ktorého **hrozné sú následky.** (Pokračovanie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačennú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťami jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

† **Zomrel nám Romuald Zaymus.** Čo znamená táto presmutná zvesť pre ľud slovenský, sotvá sa dá napísať. Výborný tento kňaz r. katolícky, rodolub úprimný odobral sa na večnosť v sobotu, dňa 19-ho júla ráno o 6. hodine v 75. roku požehnaného života svojho. Ako kňaz slúžil nám všetkým za vzor v pilnosti, spravdливosti a čistote mravov. Celý život svoj venoval ľudu tomu, ktorý mu sverený bol. Všade a vždy namáhal sa hlavne o to, aby mohol povzniesť ten ľud opustený tak duševne ako i hmotne. Zvláštne o školy bedlil on, vediac dobre, že bez dobrých škôl úplne nemožné dačo docieľiť na poli vzdelania ľudu. Vynikal aj ako hospodár, ba áno, hospodárske vedy jeho postavili ho do radu prvých poľnohospodárskych učencov. Ako spisovateľ slovenský a horlivý podporovateľ spisby slovenskej bol nezlomný a tu nedal sa pomýliť žiadnymi predsudkami, osočovaním, ba ani prenasledovaním. Jedinou potechou jeho staroby bolo, keď dozvedel sa o volaktorom duchovnom bratovi, že zamiloval si úprimne ľud a že nehanbí sa zaň.

† **Katarína Križková r. Križanova,** manželka neb. Pavla Križku, umrela 18. t. m. v Kremnici po krátkej nemoci v 29. roku života. Pokoj jej prachu!

Smrť, Franc Janček, sochár v Ružomberku, umrel dňa 16. t. m. po dlhej nemoci v 38. roku života. Pokoj prachu jeho!

«**Slovenský Spolok**» v **Petbudíne** preniesol sa do novo-zariadeného hostinca k pánu Jozefovi Švehla v (Aggteleckej ulici číslo 17.) Prajeme mnoho zdraru!

Koronácia anglického kráľa. Z Londýna telegrafujú, že deň korunácie ustálený je na 9. augusta; dvorné kruhy majú nádej, že sa kráľ Edvard dotiaľ úplne zotaví. Kráľ 8. augusta, dňom pred korunáciou, odcestuje do

Londýna a po korunácii vráti sa na svoju loď. Lekárske zprávy hovoria, že rana sa kráľovi už úplne zacelila.

Budapetiansky dom kardinála Schlaucha. Zomnulý veľkovaradský kardinál Lavrinc Schlauch mal totiž aj Budapešti, v Zerge-ulici jeden dom, o ktorom vo svojom testamente len tolko poznamenal, že ešte za svojho života daroval, ale komu, to v testamente spomenuté nebolo. Novým majiteľom domu tohoto je mladší brat nebohého kardinála Alexander Schlauch, ktorý teraz prevzal tento nový dom, ktorý ešte pred dvoma rokmi dostal do daru.

Svätokrádež. Akísi zlosynovia vlámali sa do kaplnky sv. Anny na Švábskom vrchu pri Budíne a ukradli pušky s milodarmy a cenné predmety.

Zlodejská banda. Budapeštianska polícia zatkla tieto dni nebezpečnú zlodejskú bandu. Členovia bandy boli tri nebezpečné ženské: 17ročná slúžka Sidonia Lakatošová rodom z Petóbánya, 25ročná Etela Volel, kuchárka bez zamestnania a 24ročná žena Štefanova Kováčsová rodená Karolina Slonecová. Spustlé ženské už viac mesiacov striehly na ulici deti, ktoré niesly balíky. Tu im dávaly listy s falošnými adresami a posielaly ich do domov a zatiaľ prevzaly od detí balíky, s ktorými ovšem, kým dieťa chodilo s listom v dome, ušly. V sobotu popoludní do Jozefovho predmetia prišly na budapeštianskú políciu oznámenia a žaloby, dla ktorých v Hunyadiho ulici, ba pravdepodobne i v Nap-ulici a Nagytemplom-ulici stýhala detektívna stráž této beštiálne ženské, ktoré 6—8ročné nevinné dievčatká vrhajú v obet ešte beštiálnejším a spustlejším mužským. Zavedené trestné vyšetovanie dozaista privedie všetkým bohaprázdnikom na stopu, ktorí istotne neujdu tomu najostrejšiemu trestu.

Nenadála smrť. 60-ročný nádenník Ján Čupek na svojom byte na ceste Kőztemető č. 19. náhle zomrel. Mrtvolu odviezli do lekárskeho ústavu.

Plávali z Viedne do Prešporku. Z Prešporku oznamujú: Dvaja viedeňski poslucháči medicíny Fridrich Groach a Robert Pivovaty večera splávali po Dunaji z Viedne až sem. 60 kilometrovú cestu prekonali za šesť hodín a 24 minút a to vo vode trinásť stupňov teplej. Plávajúcich mladíkov sprevádzali dvaja viedeňski športsmáni na člnu. Podujímaví mladí ľudia popoludní odcestovali do Viedne a najbližšie chcú plávať z Viedne až do Budapešti.

Nadkôň. Páni «nadľudia» nie sú už sami v prirode, zjavil sa už v nej i «nadkôň», «Nadzvera» tohoto možno kúpiť a jeho doterajší majiteľ odporúča ho nasledovne: «Predám svojho sedemročného, krásneho samca; je krotký ako baránok a robil som s ním pokusy, aby som zistil dušavné vlohy koňa. Vie rozoznať desať bariev, číta, vie sčítať, odľahovať, násobiť i deliť a má ešte mnohé iné vedomosti.» Majiteľ tohoto «nadzrebca» je v Osten, býva v Berlíne, Griebenowstrasse číslo 10. Je vraj starý podivín, ktorý najradšej zapodieva sa s dessúrov koní.

Skočila s tretieho poschodia. Predvečerom večer o poldesiatej hodine na Leopoldovej okružnej ceste pod číslom 26. jedna mladá driečna deva zišla hroznou

smrťou so sveta. Vyšla na tretie poschodie a odtiaľ skočila na zem. Obyvatelia prizemia hneď pribehli, ale našli ju mŕtvú. Nešťastnú devu nikto nepozná. Dľa obleku súdiac, mohla byť asi švajdlenou. Mŕtvolu odviezli do pitvacieho ústavu. Polícia zaviedla vyšetrovanie.

Uskočený choromyseľný. Zahradník Ján Váňhází, ktorý tieto dni zutekal z bláznica na Leopoldovom poli, pred včerom večer hlásil sa na hlavnom kapitanáte. Odviezli ho späť na Leopoldovo pole.

Ako zúri cholera na východe? «Novoje Vremja» o rozšírení cholery na Východe podáva nasledovné dáta: V Hedšare v meste Jambo od 11. do 15. apríla t. r. bolo 29 nemocných, z ktorých 10 zomrelo a od 26. apríla do 7. mája 10 nemocných, z ktorých zomrelo 8. — V Jemenu (Arabia) v sabskom okrese onemocnelo počiatkom mája 200 ľudí a zomrelo 80. — V Číne v Honkone od 16. mája do 15. júna zomrelo 54 ľudí. V Šanghaji medzi 18. a 24. májom zomreli na cholery dvaja Európania. Od 25. mája do 2. júna onemocnelo 5 Európanov a 2 zomreli. Od počiatku vypuknutia cholery zomrelo tam 22 Európanov. V Tjenčine od 5. do 21. júna onemocnelo 206 a zomrelo 184 ľudí. Od počiatku epidemie bolo 703 pádov onemocnenia a 626 pádov smrti. V Tonku od 5.—11. júna zomrelo na cholery 16 ľudí. V meste Inksu od 24.—30. mája onemocnelo 193 ľudí a zomrelo 86, od 31. mája do 6. júna onemocnelo 125, zomrelo 103, od 7. do 14. júla bolo 159 onemocnení a 149 smrtných pádov. — V Japonsku: v meste Sago na ostrove Kiu-Liu onemocnelo začiatkom júna 34 ľudí a zomrelo 13. — Na Fillippínach: V Manile od 24. do 30. apríla bolo zaznačeno 159 nemocných a 133 smrtných pádov. V tejže dobe na Luzoni onemocnelo 493 ostrovanov a zomrelo 346. Dosavád bolo v Manille napočítano 777 prípadov onemocnenia a 620 smrti, v ostatnej časti ostrova 2235 nemocných a 1636 mŕtvých.

Zatkli osla. Pred niekoľkými dňami na tržišti istého parížskeho predmestia udala sa zaujímavá nehoda. Slečna Lizzie van Buren, dcéra veľkokupca z Nového Orleansu, prišla na trh kupovať. Prišla na vozíku, ktorý fahal osol. Kým slečna chodila medzi predavačkami a búdami, osol, ktorý stál vedľa krámu jednej predavačky so zeleným, pustil sa do zrádla. Ako pohútku pred obedom, najprv zjedol jemné mrkvičky, potom sa pustil do šalátu a do špargle a naposledy, ako na kompot, zajedol si jahôd. Poškodená predavačka, ktorá len vtedy zbadala, čo sa stalo, keď už osol svoju hostinu skončil, sviedla veľký krik. Keď prišla na miesto slečna, povedala, že ona škodu platiť nebude, mala si vraj dať predavačka na svoj tovar lepší pozor. Na to prišli dvaja policajti a vyzvali sporné stránky, aby šly na policajnú stanicu. A podobne že aj osol má ísť s nimi. Amerikánka a zelenárka šly pešo, policajti si ale sadol na vozík a chcel poháňať osla. Ale osol sa ani nehnuť s miesta a ani bič nepomáhal. 17ročná slečna mala z toho veľkú radosť a čosi volala na osla, aby bol ešte zafatejším. Lež policajti nechceli popustiť: dvaja mužskí predsia len premôžu jedného osla! Osla vypriahli a chceli ho odvieť, ušiak však zaprel nohami

a ani sa nehnuť. Keď sa ho dali od zadu tisknúť, začal zadnými nohami vyhadzovať a tak kopnul jedného z policajtov, že ho museli odvieť do nemocnice. Konečne osla zkontroloval jeden okoloidúci dedinčan, ktorý zvieru poviazal, naložil na vozík a odviezol. Osla podržali na policajnom úrade a slečna Lizzie van Buren musela si ho vymeniť za 150 dollárov «kaucie». Pravota o nahradenie škody predavačkinej je v behu a pán otec americkej slečny zaiste bude mať šťastie zaplatiť nielen oslov obed, ale i trovy liečenia kopnutého policajta.

Poklad. Z Temešváru oznamujú: V neďalekej obci Medves kopali studňu, pričom robotníci našli na jeden veľký hlinený hrniec. Keď hrniec otvorili, našli v ňom 422 starých strieborných peňazí, všetky s letopočtom 1325. Staré peniaze zanesli do museuma v Temešvári.

Benátska zvonica. Z Benátok oznamujú: Zkaza svetočyrnej benátskej kampanile vzbudila nielen v Itálii, ale v celej Európe smutné vzrušenie, lebo pádom zvonice utratily Benátky jednu z najstarších a najzaujímavejších stavieb. Menovite veľmi lutujú Logettu Sansovino ktorú srúcaniny kampanile veľmi poškodily. Taliansky minister výučby odcestoval do Benátok, kde s jednou kommissiou zkúma budovy námestia sv. Marka, či následkom veľkého otrasu tiež neutrpely škodu. Povestnú palotu benátskych doge-ov zatvorili, podobne i chrám sv. Marka. Tieto budovy ostanú dotiaľ zavreté, kým sa vyšetrovanie neprevedie. Mesto rozhodlo, že srútiťvisiu sa vežu znova postaví a na tento cieľ za dva dni sossbieralo sa vyše jedného milliona lír. Medzi srúcaninami veže našli veľmi mnoho sôch a ozdôb v dobrom stave. Tieto posbierajú a pri stavbe novej veže upotrebia. Má sa za to, že kráľ Viktor Emanuel na zpiatočnej ceste z Ruska staví sa v Benátkach.

V Amerike nešťastne pochodivší uhorskí robotníci. Polouradný «Pol. Ért.» oznamuje: V Spojených Štátoch, v Pennsylvánii, v johnstovnských baniach podniku «Cambria» tieto dni následkom výbuchu blízko 500 zväčša uhorských robotníkov stihlo nešťastie. Mnohí boli výbuchom usmrtení a mnohí na tolko ranení, že navždy ostanú mrzáckmi a tak práce neschopnými. Ačkoľvek ešte nevieme mená nešťastníkov, predsia už vopred upozorňujeme ich príbuzných, že zákony Unie prácu poskytujúcim predpisujú dať náhradu nešťastným robotníkom alebo ich príbuzným; v niektorých štátoch Unie v páde smrteľnej nehody platíť musí podnikateľ desaťtisíc dollárov, v páde práceneschopnosti ale 5000—10.000 dollárov výnáhrady.

Zaverečná hodina obchodov Krajinský spolok kúpeckých zamestnancov zaviedol rozsiahlu akciu s tým účelom, aby sa obchody cez celý rok zavieraly už večer o 8. hod. Väčšina obchodníkov tento pohyb zamestnancov prijíma so sympatiou a už aj posavád mnohí vyhlásili, že privolia k tomu, aby sa sklepy zavieraly večer o 8. hodine.

Nový princípál kapucínov. Rád uhorských kapucínov tieto dni volil si nového provinciála. Zvolený bol Alojs Vollin, gvardian budínskeho kláštora kapucínov. Doterajším provinciálom bol Vitál Lukács, ktorý dvakrát bol zvolený na túto hodnosť,

Prosba k vlcť. čítateľom «Kresťana».

Toľko rázy obracia sa chudoba k dobrosrdečným kresťanom a čítateľom milého «Kresťana», že my, maločaušanskí obyvatelia so žalosťou myslíme, že prameň milodarov docela vyčerpaný jest, veď dobrodincom tiež len málo sa ujšľo z hmotných darov. Ale pri tom všetkom nádej skladáme vo Váš milé duše kresťanské, že vysluchnete poníženú prosbu našu a s ochotnosťou prispějete nám k pomoci s čím získate u Boha a u Matky Krista požehnanie a milosť, u nás však úctu a večitú pamiatku.

My maločaušania usniesli sme sa na tom, že k úcte preblahoslavenej Panny Márie kaplnku vystavíme, kde chválu budeme dávať Všemohúcemu za dobrodenie, Jeho sväté meno o pomoc volať, najmä ale Matke Kristovej obeť ukazovať skrze modlenie svätého Ruženca. Ale aby sme úmysel náš, ktorý doista Bohu milý je, uskutočnili, k tomu aj málo nás je, ba aj nadmierou chudobní sme. Preto obraciam sa k Vám milé duše kresťanské, ktoré to málo, čo od Boha máte, toľko rázy podelili ste medzi tých, ktorí k Vám o pomoc volali, buďte milosrdní a ráčte venovať na svätý cieľ almužnú, ktorá v podobe Božského požehnanja, skrze modlitby naše mnohonásobne Vám vynahradená bude. O vyslyšte poníženú prosbu našu! Doprajte nám tej radosti, aby obec naša zdobená bola s posvätným miestom, kde aj za Vaše dušné spasenie modľí sa budeme. Hoc aký malý dar tak prijmem, akožto znak braterskej lásky a úcty oproti Matke Bozej. My ale z hlbiny srdca povieme: Pán Boh zaplať a požehnaj stonásobne.

Milodary ráčte na veľactenú Redakciu «Kresťana» zaslať.

V mene Boha

V Malej-Čauši, 1902. 12-ho júla.

Ján Hanko, rychtár.

Míchal Matjaško, podrychtár.

Jozef Uhljar, prisazný.

Rozpomienka.

Deň 23-ho júla je veľmi pamätlivý všetkým horlivým ľudákom, lebo takto rok prevedená bola ablegátska voľba v Prievidzi. Hrdinské to víťazstvo, verných a hrdinských ľudákov, a spolu novonarodenie strany našej. Nech toto víťazstvo neni, nech toľko zmužilosti, kresťanskej statočnosti a striezlivosti nepreukážu bratia naši ľudáci celého okresu; nech Všemohúci Boh neprispěje nám k pomoci a nedá vytrvanlivosti do srdca: tak čistá zástava naša klesne, ľud stratí dôveru a oduševnenosť, prijme jarmo, ktoré liberálni náhončiaci, ktorí večite panovať chcú nad ním — silia naň, a na ďalej zostane otrokom vlády.

Draví nepriatelia ale, ktorých k hnevu a k

nenávisti pohne všetko, čo je kresťanského ducha, vykopaly by boli hrob s nápisom: «Tu odpočívajú ľudová strana. Žila krátkych 5 rokov. Oh, aký posmech by boli mali kresťania, keď nemáme mužov, ktorí tak rečeno vysilili víťazstvo od liberálov. Liberáli všemožné prekonali, aby nás prevládali a kresťanskú stranu zničť mohli. Silnú zbroj a vábiace nástroje mali ku lovení voličov. Úplnú slobodu požívali pri kortešačke, lebo rozkaz bol: «zvíťaziť, čo hneď aj so zlým spojť sa musíme».

Ale včak ct. čítatelia dobre sa pamätajú na lov tento, a na bezočivé dobýjanie, ktorému pokojní a statoční ľud vydaný bol. Známe sú podvody, hrozby a všetky ošklivosti, ktorých sa veľkomožný a urodzený páni dopustili, aby «halenášov» a «krcpčiarov», ktorých inokedy znevažujú, od nich bočia, ba ani len priateľského slova k ním neprehovorili, do pazúrov dostať mohli. Preto nebudem opisovať nápady tieto, už aj preto nie, lebo takí ľudia ich prevádzali, ktorí nezaslúžia, aby sme ošklivosti jejich spomínali, a s tým pamätlivý deň tento zohydili.

Nuž, a čo za nástroje mali tí úbohí a dobrí ľudáci, ktorí ani vo dne, ani v noci pokoja nemali od liberálnych verbunkošov? Veď to predsa nepochopiteľné, aby jednoduchý sedliak, ktorý ani dnes nechce veriť, že je takým svobodným a neodvislým občanom, akými sú tí nadutí páni a veľkí hazafici — spor preukázal a šľahol do očí havkáčom s týmito slovami: «nepoddám sa, hoc čo budete so mnou robiť!»

Zbroj naša bolo to povedomie, že sme opravdoví kresťania, a že povinnosťou našou je za ľudovú stranu bojovať. Ďalej: statočnosť, ktorá nedovolí ani tomu poníženému remeselníkovi, ani tomu zapovrhnutému roľníkovi, aby zakúpil sa dal. To presvedčenie, že jedine ľudová strana udrží národ v jednote, a obráni ho od mravného a hmotného úpadku; zlomí rohy svevolným bašikom, ktorých Tisza a Bánffy k mučeniu národa a k udržaniu panovania svojého vychoval; že jedine ľudová strana uvedie do života spravodlivosť a pokoj, a dopomôže úbohému národu, aby vo vlasti obranu, chlieb a domovinu našiel. Potom: vernosť a láska ku práporu, pod ktorým aj pred tým sme zvíťazili. Svornosť, ktorá nás jak ohnivká refaze spolu držala. Povinnosť oproti krížu, pod jehož ochranou strana naša spásu hľadá. Odušev-

nenosť, ktorá k činnosti povzbudzovala deti, ženy, chlapov a starcov.

Porovnajete tieto zbroje dvoch táborov. Myslite na pýchu, na násilenstvo a na nadutosť svedolných liberálov, ktorí aj nezákonným spôsobom chceli účel svoj previesť, kdežto my skromne bez osobného zisku jedine v Bohu nepremožiteľnom dôverujúc postavili sme sa do šíkov: tak pochopíte budete mať o hrdinstve našom, a na slávu zavoláte voličom, ktorí sa tak statočne držali. Boh nás neopustil. Zástavu, ktorú črieda odbojníkov do marasti chcela vrhnúť, zachránili sme v pannenkej čistote, dobili sme pevnosť, pokorili a zničili liberálov. Jak verní kresťania uznáme, že jedine s pomocou Božou sme zvíťazili.

Je pravda, že mali sme neohrozených mužov, ktorí sa stránky našej zaujali a nešetřili obety za ňu. Medzi týmito vysoko vypína sa Koloman Bresztyenszky, hlavný to veliteľ. Jemu volba táto veľkú slávu priniesla, a medzi ľuďmi takú úctu a lásku získal, ktorej podobnú málo ktorí človek dožije. No, hoden je jej! V záujme nášho kandidáta ľudová strana skoro všetkých ablegátov bola sem poslala. Robil tu každý všetko, ale bez vôle Božej nič by sme neboli vyviedli. A to je najväčšie vyznačenie a najväčšia chvála pre nás, že Boh bol s nami.

Radosťou naplňuje srdcia naše rozpomienka na veľký zápas, ktorý hoden je, aby básnik ho zvečnil. Povišuje nás on. Istú hrdosť, ba pýchu cítime, že tento zápas tak šťastlivo sme prekonali. Vidíme pred očima všetky namáhania, ktoré oboje stránky prevádzali. Vidíme oduševnenie a radosť strizlivých ľudákov, a čujeme hulákanie podgurášených a zakúpených lakomcov. Ešte aj teraz zvučí v ušiach našich volebná nóta... Tu statočnosť a sláva: tam potupa a hanba. Ale najlepšie pamätujeme sa na to, keď popoludni vidno bolo, že my zvíťazíme, jak trátili sa zahambení liberáli s ovisnutým nosom a tajnými cestami poberali sa domov, tak, že o krátky čas len víťazoslávnych ľudákov výkriky bolo čuť na rynku, kde volba bola.

Rok je tomu, čo táto veľká udalosť sa stala, ale na veky žije v pamäti našej. Nikdy ju nezabudneme. V slávny deň tento tú istú radosť a oduševnenosť cítime, ktorá tak rok hrud našu obodřila. Tak iste obraciamе oči svoje k nebesiam a vebíme sväté meno Toho, ktorí nás k

víťazstvu viedol. Oslavujeme pritom aj toho meno, za koho sme sa do boja pustili, lebo je človek dôvery a lásky hoden.

A tak, keď obetu lásky našej oproti Bohu, oproti strane a oproti ablegátovi nášemu zapálime: prosíme bratov ľudákov celej krajiny, že keď v zápase budú, nech na nás myslia. Nech od nás čerpajú oduševnenosť, vytrvanlivosť, vernosť a lásku oproti strane našej, lebo keď sme my mohli takto rok zvíťaziť: všade musíme zmlátiť liberálov. Lebo kde je láska, vernosť a statočnosť: tam je aj Boh a s ním víťazstvo.

Silno veríme, že vážne slová tieto blboko do srdca si vštepiete a čistú zástavu našu nikdy nezanecháte.

Statočným voličom úctu dáme, podliakov, lakomcov a zradcov zapovrhne. Nech žijú ľudáci prievádzkeho okresu!

P. L.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

DOPISY.

Z Bošáče.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Slávna Redakcia!

Ráče, prosím, aj od nás dačo uverejniť v našom obľúbenom Kresťane.

Neni tomu dávno, ako sa v našej obci Bošáci vydržovali sv. missie. Pri týchto pobožnosťach sa mnohí ľudia s Pánom Bohom smerili, a časne večne od pálenky a druhých nápojov zriekli.

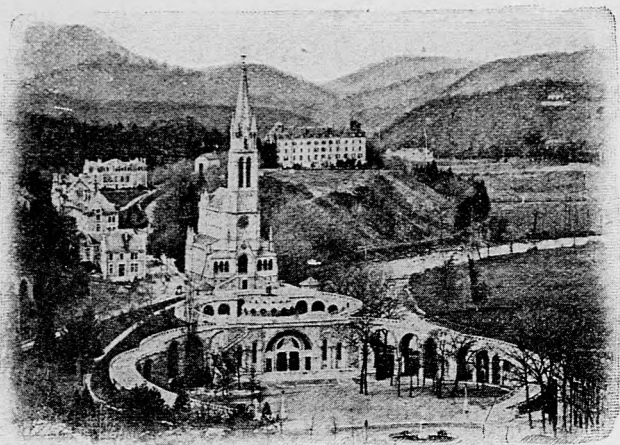
Pri tomto ale chcem povedať dačo o našej mládeži, ktorá sa dosť nečestne a nešetřne chovala v tomto spolku strizlivosti.

Naša mládež, keď šla do kostola, nuž nešla na služby božie, ale len na samé zlé podkúšanie druhých. Žiaľ Bohu!

Pravda, že máme daktorých mladíkov, ktorý sú na dobrej ceste lásky kresťanského života smerení k Bohu, a ktorý patria do spolku sv. strizlivosti.

Milý bratia! Privolávam k Vám, aby ste sa nedali týmto nekresťanom na ich cesty, ktorý sa tak nečestne oproti vám chovali, ale obráťte sa na pravú cestu k Bohu, ktorý nás neopustí nikdy, keď sa budete Jeho svätej vôle pridržovať. Boh Vám pomáha!

St. K., mládenec,

Jubilárna púť do Lourdu.

Na sviatok svätého Ruženca pod duchovným vedením dôstojných pánov Jozefa *Kompánek*, dekana-farára a Michala *Kada*, farára pohne sa z Budapešte dňa **28-ho septembra** roku 1902. Návrat dňa **15-ho októbra**.

Smer cesty:

Budapešť—Záhreb—Fiume—Sv. Peter—Cormons—Mestre—Majland, (pobyt) Genua—Nizza, (pobyt) v Lourde (4 dni pobyt), Toulouse—Marseille (pobyt), Genua (pobyt), Majland—Mestre—Cormons—Sv. Peter—Fiume—Budapešť.

Prihlásif sa možno u duchovných vodcov. U týchže je k dostaniu i čiastočný program.

Jozef Kompánek,

dekan-farár, majiteľ záslužného pápežského kríža «Pro Ecclesia et Pontifice» v Nagy-Sztricze (Trenčianska stolica.)

Michal Kada,

farár, majiteľ pápežského záslužného kríža «Benemerenti» Szent-Endre (Peštianska stolica.)

Ponížená prosba.

Svinná-Nováves, filiálka stavia školu, poľahke už jestvujúcu požiadavkám zákonným zodpovedne zväčšuje, čo s materiálom a so zariadením spolu bude 4000 korún stáť.

I preto s dôverou obraciame sa na ctených čitateľov «Kresfana», že nám budú nápomocní v našom podujatí a ku zaošetrovaniu útrat stavebných nám s malými milodarmi prispeli.

Ponechajúc zdĺhavé reči a dokazovania obmedzujeme sa len na vyrečenie toho, že obec pražiadnej základiny školskej nemá, že ľud jej je veľmi chudobný, prikutý k hrude a je v opravdu hoden podpory v chvalitebnom podniku svojom.

Akýkoľvek malý milodar s povďakou prijmem a cestou novin kvitujeme.

Ešte raz: V mene Božom!

Andrej Stariňec ml., kurátor. *Ján Kurimszky*, farár a predseda škol. stolice.

Vyzvanie k predplateniu.

Časopis náš je natoľko známy a obľúbený u ľudu, že netreba nám o ňom mnoho reči šíriť. Každý čitateľ náš pozná tie výborné služby, ktoré «Kresfan» prekonal v prospech ľudu.

Aby však blahonosné účinkovanie «Kresfana» čo možno všestranné a mohútne bolo, z toho cieľu je to prepotrebné, aby každý z vás, kto len čítal vie, sa predplatil naň. Len takto docielime to, že zásady naše každý pozná a k nim sa prihlasovať bude. Ktorýkoľvek ľud nečíta si svojich novin, musí zaostať a iní mudrejší ľudia vykorisťujú ho tak, že konečne ho úplne zhubia.

Predplatná cena našich novin je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kresfan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

O sviňských nemocách.

IV.

Ako poznáva sa zdravotný stav svine.

Že je dakto zdravý, abo chorý cíti to sám a dáva na javo svoj vnútorný zdravotný stav abo chorý i z vonkajším držaním na sebe. Tak ukazuje to i zviera. Znaky, po ktorých poznáva sa, a dá sa súdiť, že svini nechýbuje nič, sú nasledovné: Sviňa má veselost. Vypustená z chlieva skáče, behá, tancuje, abo ako sa hovorí, harcuje po dvore. Výraz jej je čerstvý, veselý; oči bystré, ligoťavé, držanie rezké. Chvost má na prstenček skrútený ako stružlinu, abo kaučukový cigaršpic. Chodenie isté a bystré. Ryje ochotne, žerie chvátave. Spatí človeka, krofká, dostaví sa mu hlad: kvičí. Rezko vojde do chlieva, keď sa zapiera, a výnde z neho tiež rezko. Slovom celé držanie je bezstarostné, všetečné a veselé. Toto sú znaky zdravého držania prasata.

Padne-li naň nemoc, hneď vo väčšej-menšej miere tratí túto sviežost. Je-li choré, chodenie má farbavé, kolísavé ako opitý človek. Pohľad smutný, oči kalné; žerie len z nevole, ryje zriedka. Výlez z chlieva je ako na silu. Chvost má ovislý. Slovom celé jeho držanie je akoby na silu; hľadá sa len dakde hodiť. Celý deň nekvičí, čo je hneď hladné; v chlieve leží viac, ako je hore, stoná čudne; vypustené von pochodí si trochu a hneď sa hodi na zem. Nikdy neskáče. Do žradla neskočí chvátave, len omočí pysk a zas nechá. Keď sa ho človek dotkne, neskočí, často postáva a sa zamýšľa, ako by chcelo povedať, ako to bude? Nuž toto sú znaky stavu chorobného. Preto pri každom, vypustíme li sviňu von z chlieva, pozorujme na jej držanie, aké je; či je to výraz zdravosti, abo znak choroby. Zbadáme-li niečo, nemeškajme ďalej skúmať, či neupadlo na celom tele, či sa ho nezmohia akási nevládnosť. Vidíme to, hľadme ďalej čo jej chýbuje. Revidujme teplotu tela, či je veľká, abo malá, či je rovná na celom tele. Či sú uši teplé, abo studené, brucho akú te-

plotu má, trus aký je, ako lajni. Či sa neukazuje na koži výsyp, alebo dajaké červené flaky. Prvý liek je: dajme sviňu na prehnanie glauberovej soli s mliekom (ak len nemá aj tak behačku); na prečistenia krvi: žihlavu. Je-li horúca, a skoro lesklá, ako keď by ju pomastil, zaviňme do zimných mokrých obkladkov (umšlavy). Do zimnej vody treba dať soli a namočiť vrece a vyzmikať a potom cez polovice dookola obviazať a zas suché vrece na to a sviňu zapreť do takej miestnosti kde niet prievanu. Ak sa potí, umyjeme ju studenou vodou a zas ju suchou handrou utrememe do tuha, a prikryjeme suchými vrecami. Ak horúčnosť neprestala, tie zimné «umšlavy» sa opakujú. Toto je prvý počiatok liečenia. Naše gazdinky, akonáhle zbadajú, že čosi sviňu chybuje, prvý liek čo potrebujú je kádenie. «Len ju vraj okáď a bude lepšie!» Tento prostriedok držia za neomýlny. «Veď som ju aj okádila a nič je nie jej lepšie!» Kádenie nemá, výmúč desinfekčného účinku, žiaden iný. Ba je-li zapálenia pľúc, ešte škodí. Kdežto obkladky (zimné, keď je horúčava; horúce, keď je zima, a sa sviňa trasie, a je studená,) vždy účinkujú prajne, len opatrne narábať s nimi. Hlavné je, zakrútiť ju suchou handrou a chrániť pred prievanom. — Prečo vždy účinkujú? Nuž viete, každá choroba, okrem polámania, započína sa s neriadnym kolovaním krvi; pokazi sa riadna cirkulácia, kolovanie krvi. Pri zapáleniach, pri lámaviciach, pri klaní, trhaní údov, všade vidíme, že krv neriadne cirkuluje v žilách, alebo má v sebe jedovaté tekutiny čo zapríčínujú výsyp, drenia, lámania ako maslová kyselina. Tak výpot týchto nezdravých látok z krvi, ako rozdelenie krvi po celom tele napomáhajú, tie zimné obkladky, ale nie kadeaké kádenia, alebo čary, začítania a vôbec hlúpe pletky babské.

Pre malo-čaušanskú obec, na stavenie kaplnki na podporu milodari nasledovní dobrodušní katolíci poslali:

Štefan Sukop z Veľkej-Čauše 2 koruny, Šándor Papp z Pusta Pušf 1 korunu, Prievidzká Šporiteľna 10 korún, Štefan Horváth z V.-Pereszlyény 2 koruny, N. N. z Veľkých Topolčan 20 halierov, Karol Jaborník z Veľkých Topolčan 1 korunu, Jozef Ceizel z Nemeckého Pravna 1 kor., Ján Tencer z N.-Pravna 1 korunu, Štefan Paška z Veľkých Bielic 4 koruny, z Krásneho: Martin Karáčeoni, Ján Bettinec, Anna Tkačik, Ján Tkačik, Ďuro Bohovic, Ján Jakubec a Gundes Sikora po 1 korune.

Ponižená prosba ku ct. Obecenstvu!

S poniženosťou sa utiekame ku milosrdenstvu ct. Obecenstva, by boli láskaví nás svojimi milodarmi podporovať. My totižto by sme radi do nášeho kostolíka jeden Organ dať postavil, ale Bohužiaľ slabé sú k tomu sily naše. Pre tú príčinu sa utiekame ku milosrdenstvu dobrých ľudí, prosiac, by v mene Božom obetované milodarky svoje na nízudané adresu ráčili odoslať. Nech im to Pán Boh stonásobne vynahradí. Z hlbokou úctou zostávame v Murány-Hutte (gömörská st.) 1902. 23-ho júla. V mene cirkevníkov *Pavel Pavlovský, učiteľ.*

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala Bpest, VIII. József-körút 35.*

Prosíme tých ct. pánov, ktorí posielajú menoslov milodarov, aby ráčili len výlučne slovenský písať: poneváž je to veľkou ťažkosťou čítať mena tých dobroditeľov našim sádzačom.

M. K. V. Lovča. Áno, aj my sme dostali to číslo. Článok ten, v ktorom sa ľudová strana tak ostro napáda napísal akiste ten istý staručký všetkej úcty hodný kňaz, ktorý bol predtým aj našim horlivým spolupracovníkom, a bude ním zase. S tým pánom nechceme sa pustiť do škriepky, len jednoducho poznamenáme nasledovné: Že by p. Rakovszky tak bol znevažoval na sn me Slovákov, ako to už aj isté druhé noviny boly písaly je jednoducho nepravda. To je všetko, že raz, keď ktorýsi ablegát spomínajúc obyvateľstvo Hornouhorska hovoril, že na tie kraje početní Česi a Poliaci privandrovali a sa tam osadili a poslovenčili; vtedy p. Rakovszky povedal iba tieto dve slová: «Tak je.» — Na to ale už zabúdajú istí páni, že ten istý Rakovszky vychválil n. pr. Svetozára Vajanského, spisovateľa slovenského tak, ako by sa to nebol opovážil urobiť nikto iný. Ďalej, že by strana ľudová bola sa dokázala nevďačnou proti ľudu, to už len nikto neuverí. Kto-že teda bráni práva ľudu? Kto mu dal toľko spisov a časopisov? Kto toľké držal mu shromáždenia? Ktorá strana starala sa toľko o rozličné spolky ľudové? Ani na sneme neodznalo toľko spravodlivých slov za 30 rokov, ako z úst neohrozených ablegátov ľudových za 30 dní. Iní ablegáti nakuknú dva-tri rázi do roka do Budapešte, vyzdvihnú si plat, povedia, ak povedia dačo, a je koniec. Ľudoví ablegáti ale sú tu za vás vždy. Ba n. pr. Molnár a Ernszt ani prázdnin letných nemajú, bo oba venovali všetky sily a všetek čas, ba celý život svoj len tomu, aby ratovali ľud tak, ako sa dá. Iste že nemôžu naši páni pokračovať vo svojej politike tak, ako by si to ten alebo ten žiadal — a žiadal by si veru každý inak — ale pracujú tak, ako sa s najlepším prospechom pracovať môže. A preto rozumní a úprimní priatelia ľudu veľmi múdre nahliadli, že ktokoľvek by napádal stranu ľudovú pre akési malichernosti, taký dopúšťal by sa nebezpečných pokusov práve proti samému ľudu. Ľud a strana jeho po toľkých strašných trápeniach urobily predsa pekné, chvála Bohu, pokroky: nuž kto-že by mal také svedomie rušiť a podkopávať toľké úspechy?

A. Podbjelský. Ani najmenej strachu nemajte. Písal vám list ten, na ktorého ste sa boli obrátili.

Nitran. Srdečná vďaka. Adresa patričného je: Bpest VIII. József-utca 14.

Pät' dní roku 1900 v Ríme.

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putevavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdu opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správcu fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 4 korun s poštou 45 halierov, 50 výt. 18 kor., 100 výt. 350 hal.

Dielna Sväto-Antonských kosí pána Jozefa Sohr oznamuje, že není dlho čo príde čas na objednávanie kosí, a preto aj tak zariadil svoju fabriku, aby každé dôjdené objednávky boli hneď v ten deň odoslané aj tým objednavateľom, ktorí sú v inostranných čiastkach krajiny, že by kosy žiadané v roľníctve mohli mať už medzi 3—4 dňami.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kresťana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

«**Listy Svätého Antona**». Mesačný časopis ku rozširovaniu milodarného chleba chudobných. Ročník II. číslo 3. Vychodí na 1-ho v každom mesiaci na šesťnásť stranách s utešenými obrazmi. Predplatné na celý rok 2 koruny, do Ameriky 75 centov. *Predplatiť treba na túto adresu: Administrácia «Listy Sv. Antona» Budapešt, VIII., Szentkirályi u. 28/a.*

Novinky tieto zaoberajú sa hlavne s vecmi, ktoré týkajú sa úcty Svätého Antona. Podávajú tedy životopis Svätého, opisujú zázračné udalosti, ktoré sa na prímluvu Jeho staly, uverejňujú zprávy zo všetkých strán, kdekoľvek si tohoto Svätého nábožne ctia. Pri tom cieľom týchto novín je, aby byly rozmanité; preto prinášajú články aj také, ktoré sú nie vo vlastnom smysle slova náboženské, lež viacej len kresťansko-spoločenské, týkajúce sa vážnych otázok života.

Novinky tieto prijalo katolícke slovenské obecnstvo veľmi prajne. Vychvalujú nás, že naše novinky práve s takou úľubou čítajú čestní mužskí, jako aj nábožné sestry. Aj vrchnosť cirkevná obrátila pozornosť svoju na nás, i viacerí biskupi žehnali nám; najnovšie ale arcibiskup kaločský osvietený P. *Juraj Császka* verejne v pastierskom liste svojom odporúčal naše «Listy Svätého Antona».

Sborník musealnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník VII. Sväzok I. Turčianský Sv.-Martin 1902.

Časopis musealnej slovenskej spoločnosti Redi-

guje A. Sokolík, tajomník. Ročník V. Číslo 3. Turčianský Sv.-Martin 1902. — O «Musealnej Slovenskej Spoločnosti» nám treba vedieť, že je to spoločnosť vedecká, kde sa všetky starožitnosti a pamätnosti slovenské zachovávajú. Členom tejto spoločnosti stane sa ten, kto ročíte 4 koruny platí sa zaviaže.

Sláva božskému srdcu. Katolícka modlitebná knižka pre čitateľov najsv. srdca Ježišovho. Sostavil Andrej Kubina kňaz z druž. Ježišovho. Vydal Spolok Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. výt. 1 kor. 20 hal.; viaz. výt. v plátne 1 kor. 80 hal., v koži so zlatorezom 2 kor. 40 hal., a v chagr. so zlatorezom a spinokov 2 kor. 80 hal.

Jadro nábožných výlevov. Kniha modlitebná pre každého katolíckeho kresťana s katolíckym spevníkom. Spisal Andrej Radlinský. Nákladom Spolku Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. výt. 1 kor. 49 hal., viaz. v koži s mramorezom 2 kor. 40 hal., v koži so zlatorezom 2 kor. 60 hal., a chagr. so zlatorezom a spinokov 3 kor. 20 halierov.

Katolícky ľudový katechismus. Spisal Fr. Špirago. Preložil Štefan Mišik. Vydal Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Druhý diel: Učenie o mravoch. Tlačou Jozefa Teslíka v Skalici. Cena 3 kor.

Dedinský hasič od Zaoska. Poučozábavná rozprávka s obrazom. Cena 20 hal. Kto objedná naraz 20 kusov, dostane ich za polovičnú cenu. Kto si knižočku už objednal, peniaze poslal, knižočku ale nedostal, nech to odpíše terajšiemu majiteľovi: «Rózsa Kálmán a manž. Budapešt, VIII., Szentkirályi-u. — a dostane na miesto objednanej a vyplatenej už knižky dve.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 6. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Aj «*Vybrané Spisy Humoristické Zaoska*» dostať u Kolomana Rózsu (Budapešt, VIII., Szentkirályi-u.) asice za 1 korunu. To sú všetko veľmi veselé, ale aj veľmi poučné spisy. Dýcha z nich samá mravnosť a nábožnosť. Kto chce mať skvostne viazanú knižku túto, nech pošle 2 kor. ale čím skorej.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 hal.

Časy naše sú už predsa na toľko pokročilé, že aj roľníci budú museť nie len dľa starých zvykov obrábať si polia svoje, lež použiť všetko to, čo novšia doba k rozumnejšiemu hospodáreniu nám poskytuje. Kto nechceš zaostať, obstaraj si knižočku túto, z nej sa mnohému poučíš.

«**Posol božsk. Srdca Ježišovho**» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 kor. 60 hal.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecnosť, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 kgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 8·90—9·50 kor., peštianska 8·85 9·35 kor., z Bäcky 8·85 kor., banátská 8·75—9·20.

Jačmeň: na krm 6·15—6·15 korún, do pälence — kor., na várku — kor.

Kukurica: 5·10—5·20 kor.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	15·40	15·10	14·80	14·70	14·00	13·60
		6	7	7½	8	
		13·20	12·60	11·—	6·—	

Otruby. po 50 kil.: drobné 4·60 korún, hrubé 4·70 korún.

Strova: *Fazuľa* veľká biela a okruhlá po 7·15—7·75 brnava 7·50—7·75, pestrá 5·25—5·50, drobná 8·70—8·95, cúdená 10·50——. *Hrach:* 09·00—11·20, lúpaný 20·—·—. *Šušovica* horšia 08·—·—, lepšia 15·00—16·—·—. *Mak:* 26·50—28·50, všetko po 50 klg.

Semená: Červená datelina nová —·—·—. Lucerna 43·—38·—, všetko 50 klg.

Raž: 6·75—7·— kor.

Ovos: 7·25—7·60 kor.

Sviňská masť 50·00—50·50, Slanina $\frac{3}{100}$ 48·— $\frac{4}{100}$ 48·75—·—, udená dobrá slanina 48·50—·— po 50 klg.

Remeň: podošvy k. 250—310; tery prima k. 270—280; anglické odpadky k. 240—265; telaciny k. 370—390; pitlingy —·—; koňaciny vrázkované k. —·—; tažené k. —·—·—

Prijmem

do svojej stolárskej dielne dvoch 14—15-ročných chlapcov

za učnov.

Bližšie správy podá nižšie udaný.

Jozef Antal,

stolársky majster

v Piešťanoch (Pöstyén) nitrian. stol.

Dávam do predaju dva domy,

jeden novovystavený pod škriblov a druhý pod šindolom na jednom mieste. Pri dome je pekná záhrada vo verk. 800 □ siah. Cena 3800 zl. 6400 korún.

Kto by sa o ten kup zaujal, nech sa obratí na nižšie udaného, ktorý podá bližšie zprávy.

Vincent Kalab

v Piešťanoch (Pöstyén, nitran. stol.)
Sväto-Štefanská ul. č. 16.

Do svojho obchodu s miešaným tovarom prijmem hneď učna (učenka) asi 13—14-ročného, ktorý zná aj maďarskú jak možno i nemeckú reč s dobrého domu

Karol Merešš, kupec
v Námestove (Oravská stolica).

Tvoje svine budú tučné, hrubé a masné, ich mäso bude chutné, jestli svinský popravujúci prach od Doktora Trnkóczyho do krmu dávať budeš. Od upotrebenia jedného paklika takéhoto prachu už veľkú premenu možno zbadať, cena jedného paklika s úpravou potrebovania 50 hal., 5 paklíkov 2 koruni, k dostaniu je v každom kupectve, keď nie, tak po pošte v lekárni Trnkóczyho v Lajbachu, Krajin, u tohto posledného sú k dostaniu: Doktora Trnkóczyho vyznačené žalúdkové-kvapky, (tieto sú také, jako Maria-Cellské kvapky, Balsam, Žaludkový liker, kapusné víno atď, (1 fl. 40 hal.), 6 fl. 2 koruni, pilulky, k prehnaniu a k čisteniu žalúdka 1 škat. 42 hal., 6 škat. 2 kor. 10 hal. Kaškanie, plúca a prsia čistenia 1 fl. 56 hal., 6 fl. 5 kor. Lámka, pichanie kostí alebo krče 1 fl. 1 kor., 6 fl. 4 kor. 50 hal., Otlakový flajster 1 fl. 80 hal., 6 fl. 3 kor. 50 hal.; Čistujúce a pofahčujúce the (čaj) 1 pak. 1 kor., 5 pak. 4 kor.

— Denné podakujúce pripisi, aj od doktorov chvalia tento liek. —

Ku meraniu pozemkov — commassatii — odporúčame p. Leopolda Borossy-ho, merníka v Prievidzi (stol. nitrianska.)

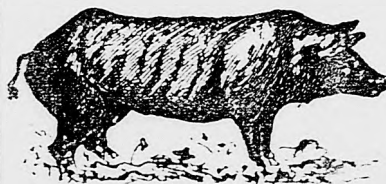
*

Ako som už viaceráz počul, usilujú sa moji «dobry priatelia» také chýry rozširovať, že už menšie meračky a práce nepodujímam pre rozličné príčiny, menovite však preto, že som «veľkými prácami» zaujatý. Tieto chýry jednoducho za hlúpe nepravdy vyhlasujem.

S úctou

Lipót Borossy v Prievidzi.

Pozornosti našich hospodárov

čo najvrelšie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznalý liek

proti

dúlu sviň,

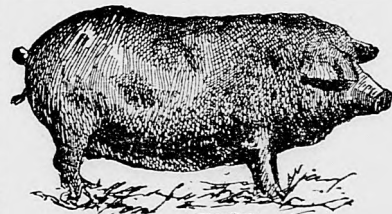
ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej; výbornou svojou chemickou slôhou nielen od rozličných chorôb zachráni osípané, ale aj vykrmieni týchto v najväčšej miere pripomáha; o čom mnoho tisíc ďakujúcich listov a osvedčení svedčí. — Cena spolu s návodom jedného pôvodného polkilového balíka je

koruna 1.—

jednokilového väčšieho

koruna 1.80

19 kilového balíka franco posielá

Szent-István gyógyszertár Somogy-Szill.

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduoch, krížov a iných kostí znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke ktorý už premnohým prinavrátil úplne zdravie, — o čom pôvodné dokumenty svedčia. Pri riadnom užívaní povyháňa akékoľvek ne-duhy kostí, organismus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je, že telu mladistvú ohybkosť dodáva.

Cena jednej pôvodnej skl. s návodom je **kor. 1.40.** Jednej väčšej pôvodnej skl. **kor. 2.40**

Kupujme žiacke Lósy.

Pod ochranou jeho Jasnosti arcikniežata Augusta Jozefa a pána arcibiskupa Kološa Vassaryho jestvujúci ústav

Maria Kongregáció

pre chudobných žiakov — usporiada — veľkú hru lósov. Hra lósov 31. októbra 1901. pod 85.126 numerom skrze uhor. král. financ. ministérium dovolená bola.

T'ah 1. októbra 1902.

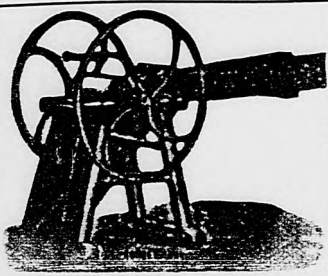
Cena jedného lósu jedna koruna.

Hlavná výhra v cene **10.000** korún. Spolu **1135** výhier.

Lósy sú k dostaniu v kancelárii žiackych lósov. Budapest, II., Alkotmány-uteza 2., pri väčších objednávkach vyše 15 kusov rozosiela franko.

Páni hospodári! Netreba vám viacej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahsie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mláfačky s ocelovými guľicovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dľa najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre**. **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery**. **Strúhadlá** na burgyňu. **Šrotovníky** na zrnó. **Stroje** na siatie. **Pluhy**, **brány**. **Stroje** na rezanie kapusty. **Mač-**

kadlá na syr, borievky a na hlynu. **Železné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na lámánie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje

v Bytči (Nagy-Bittse).

36—4

Najväčšia dielňa sveta na kosity,

vyznačená už na mnohých výstavách, jako aj na výstave lanskej v Londýne

so zlatým peniazom a čestným vysvedčením, je

Sohrova Sväto-Antonská fabrika na strieborno-ocelové kosity.

Výstraha.

Fabrika 100 korún vyplatí tomu, kto vie preukázať «Sohr Sväto-Antonskú» kosu z daktorej inej fabriky.

200 korún vyplatí tomu, kto z pomedzi 100 «Sohr Sväto-Antonských» kôs vie preukázať päť zlých.

JOZEF SOHR,

V SOMOGY-SZILL-E.

Kto úplne spoľahlivú a dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od výšspomenutej chýrečnej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý ona hockomu na žiadosť **darom a vyplatene** zašle. Fabrika garantuje v každom ohľade svoje dōrobky, a nezodpovedajúce kosity budú s ochotou premenené. Pri objednávke 5 kusov poštové trovy platí fabrika, pri 10 kusoch okrem poštových trov, ešte aj jednu kosu zdarma pridá. — **Shromážditelom výhody!** — Viac tisíc poďakujúcich listov a dostatočných objednávok nachodí sa k pozreniu,

Ceny Sv.-Antonskej-kosity sú:

60	65	70	75	80	85	90	95	100 cm. dlhé
90	—,95	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 zl.

Amergausky brúsiaci kameň pre kosu najlepši. 1 kus 50 hal., 10 kusov 4 koruny.

„Triumph“ Striebornó-ocelové náčinie ku nakutiu. Kladívko a penka 1 kor. 70 halerov.

Diamant ocelová britva s triročnou zárukou kus po 1 zl. 50 kr.

————— Každý nech si žiada cenník na dopisnici. —————